

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Silvi Ojamuru
Raplamaa Omavalitsuste Liit
rol@raplamaa.ee

Teie 24.05.2024 nr

Meie 26.06.2024 nr 2.2-9/24/1458-2

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai Teie pöördumise, milles kirjutate:

Raplamaa Omavalitsuste Liidu MTÜ (ROL) büroos tekkis küsimus, millele me ise ei suuda vastust leida. Me oleme väike büroo ja juristi meil ei ole.

Teema:

Raplamaa koolide parimate ainetundjate ja õpilasvõistluste tunnustamine – kas me võime parimate õpilaste nimesid avaldada oma veebilehel ja maakonnalehes? Tunnustusüritus oli, lapsed on oma tänukirjad ja kingitused avalikul tänuüritusel kätte saanud. Mõni laps on parim kaheksal erineval aineolümpiaadil ja nii väga tahaks need nimed avalikustada.

Kuidas tõlgendada lapse isikuandmete töötlemise mõistet? Kas lapse heade õpitulemuste avaldamine on isikuandmete töötlemine?

Loodan, et saate meile nõu anda!

Esmalt viitame, et eelkõige saab selgitusi hariduse ja laste isikuandmete, sh kas olümpiaadide tulemusi võib avaldada, kohta Andmekaitse Inspeksiooni kodulehelt [siit](#).

Lühidalt selgitame ka üldiseid põhimõtteid. Nimelt, isikuandmete (sh ka laste kohta käivate isikuandmete) avaldamisel peaks olema selleks [isikuandmete kaitse üldmääruse](#) (IKÜM) artiklist 6 või [isikuandmete kaitse seaduse](#) (IKS) paragrahvidest 4-7 tulenev alus. Isikuandmete töötlemine on andmetega tehtav mistahes toiming: kogumine, korrastamine, säilitamine, muutmine, lugemine, kasutamine, edastamine, ühendamine, kustutamine jne¹.

Isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) art 5 lg 1 p a sätestab, et isikuandmete töötlemine peab olema seaduslik ja andmesubjektile läbipaistev; samuti tohib isikuandmeid koguda üksnes kindlaksmääratud õiguspärasel eesmärgidel (art 5 lg 1 p b) ning koguda tuleb eesmärgi seisukohalt võimalikult vähe andmeid (art 5 lg 1 p c). Seda, **millisel õiguslikul alusel ja eesmärgil andmetöötlust läbi viiakse, peab IKÜM art 5 lg 2 kohaselt selgitama ja tõendama andmetöötleva ehk MTÜ Raplamaa Omavalitsuste Liit ise**. Isikuandmete töötlemise seaduslike aluste mitteamendav loetelu on sätestatud IKÜM artiklis 6 (nõusolek, leping, juriidilise kohustuse täitmine, õigustatud huvi jne). Kui õiguslik alus andmetöötluseks puudub, siis andmeid töödelda (sh avaldada) ei tohi.

Märgime, et laste edasijõudmist ja õppeedukust peegeldavad andmed on õpilase isikuandmed, millele juurdepääsu võimaldamine võib kahjustada õpilase eraelu puutumatust. Üldjuhul saab isikuandmete avalikustamine toimuda tõesti ainult lapse seadusliku esindaja nõusolekul. Täiskasvanud õpilaste isikuandmete avaldamise puhul tuleb nõusolek temalt endalt. See, et tihtilugu isegi kooli kontekstis tuleks nõusolek võtta üprisiski paljudelt isikutelt, ei

¹ Vt üldmääruse art. 2 lg 2 p. a ja b; direktiivi art. 2 lg 3 p. a

ole aluseks nõusoleku võtmata jätmiseks. Nõusoleku võtmisel tuleb arvestada, et see peab vastama IKÜM artiklis 7 sätestatud nõuetele. Nõusolek peab olema vabatahtlik, konkreetne ja ühemõtteline. Nõusolek peab olema antud aktiivsete sammude astumisega, nt jah/ei vastus, linnukese tegemine kastis vms. Vaikimisi antud nõusolekut ei loeta üldmääruse kohaseks nõusolekuks. Nõusoleku võtmisel tuleb andmesubjekti teavitada ka õigusest nõusolek igal ajal tagasi võtta.

Hoolimata õiguslikust alusest isikuandmete avaldamisel, tuleks andmetöötlejal siiski lähtuda minimaalsuse põhimõttest ja laste huvidest (sh kas need andmed peavad olema googeldatavad vms). Üheks variandiks oleks see, et andmesubjektidele (ka õpilastele) võiks andmekaitsetingimustes olla teavitus, et üldse toimub mingitmoodi tunnustamine ning selgitus, kuhu pöörduda, kui õpilane sellist tunnustamist ei soovi. Praktikas on esinenud mitmeid juhtumeid, kus tõepoolest õpilane ei soovi ka positiivselt väljatoomist. Eraelulisi põhjusi, miks ei soovita oma nime avaldamist veebilehel või ajalehes, võib olla veelgi mitmeid. Seetõttu tuleb neid austada. Veel oleks võimalus juba olümpiaadi korraldamisel võtta lapsevanemalt nõusolek hilisema kajastuse osas. Küll aga tuleb silmas pidada, et nõusolek võidakse iga hetk tagasi võtta ja sedagi tuleb aktsepteerida.

Seega tuleb andmetöötlejal isikuandmete avalikustamisel lähtuda sellest, kas on olemas nõusolek (alaealise puhul tema seadusliku esindaja antud nõusolek) või kas on alust isikuandmeid avalikustada ilma nõusolekuta või siis puudub sootuks avaldamiseks õiguslik alus. Samuti peab isikuandmete avalikustamise eesmärk olema kooskõlas avaldamise ulatusega. Andmete avalikustamisel peab lähtuma lisaks ka minimaalsuse, eesmärgipärasuse ja asjakohasuse põhimõttest.

Selgitan lisaks, et Õiguskantsler on analoogselt näiteks seoses koolidega leidnud, et õpilaste edusamme tuleb küll tunnustada ja selleks peabki asutus leidma parima võimaluse, kuid siinkohal ei saa selleks olla mh hinnete avaldamine avalikul aktusel vms. Rohkem informatsiooni Õiguskantsleri seisukohast leiate [siit](#).

Meedias on varasemalt koos Andmekaitse Inspeksiooniga avaldatud selgitused näiteks lastekaitseliidu veebilehel [siin](#).

Loodan, et minu selgitustest on abi.

Lugupidamisega

Liina Kroonberg
jurist-konsultant
peadirektori volitusel